

§ 40 Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter

DANIEL TISELL:

Kyrkomöte, ledamöter och webbåhörare, speciellt Julius och Nicholas. Jag lovade att vinka. Pappa älskar er.

Relationer, Mellanöstern – det handlar inte bara om att tala om politik. Jag vet att många människor som brinner för dessa frågor har relationer med människor från den här regionen. Det kanske därför det också är svåra frågor. Man vill ju oftast beskriva situationen som komplex och det är den rent politiskt. Jag tror också att den är det mänskligt, därför att man har relationer med israeler, palestinier, judar, kristna och muslimer. Det ska vi komma ihåg när vi närmar oss de här frågorna.

Men trots komplexiteten måste man få våga ta ställning, våga uttrycka en hållning. Det gör Svenska kyrkan i sitt positionspapper för Israel och Palestina, för vårt internationella arbete som ju syftar till fred och rättvisa. Jag kan fundera på när det finns kritik mot hållningen vad man tycker är fel i Svenska kyrkans position. Vi kan diskutera det här med bojkott och inte, men det är bara en liten del av det hela. Om man tittar på positionerna anser Ekumenikutskottet att det är en välbalanserad hållning vi har. Att inte ta ställning utan vara mer neutral, inte ta ställning för man inte vill gagna någon part, som en av motionärernas att-satser handlar om, tror jag inte gagnar någon. Svenska kyrkan tar ställning för vi vill gagna både Israel och Palestina. Ibland kan man inte vara tyst, utan man har en moralisk skyldighet att agera. Det är så det är. Det är det citatet jag letade efter i positionspaperet.

Därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

MARGARETA LARSSON:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag ska börja med att yrka bifall på motionerna 2014:59 och 2014:69. Tanken med följeslagarprogrammet ska vara att man som följeslagare ska skapa trygghet i krigsområdet Israel–Palestina med hjälp av sin närvaro. Det kan också handla om att följa med barn till och från skolan och samtala med de drabbade.

Sedan 2002 har ett tiotal kyrkor och organisationer i Sverige gått samman för att driva den svenska delen, där Sveriges Kristna Råd står som huvudman. Då utbildar man frivilliga följeslagare för att sedan skicka iväg dem i tre månader. Programmets ansats är egentligen i grunden god, men jag skulle önska en utvidgning till även israeliska civila utsatta och inte bara på palestinsk mark. När jag skrev motion 2014:59 i somras hade Israels befolkning under bara en vecka utsatts för 50 kort- och medeldistansraketer dagligen. Särskilt för äldre funktionshindrade och andra som hade svårt att ta sig snabbt till ett skyddsrum var det här väldigt svårt.

Utskottet skriver att föreslagarprogram i Israel inte har en förankring i något ekumeniskt organ och inte heller har framförts som ett önskemål från någon lokal aktör. Därmed anser utskottet sig inte behöva ta ett ensidigt initiativ till ett följeslagarprogram. Med det svaret, mina vänner, märks det tydligt att det israeliska folket inte är särskilt prioriterat. I samma anda påtalar utskottet att Svenska kyrkan inte är en politisk organisation, vem man nu tror sig lura, och propagerar sedan till fullo för ett utrikespolitiskt ställningstagande som riskerar att provocera och öka konflikterna ytterligare.

Min fråga till utskottet är därför, om man under de här åren som Sveriges Kristna Råd varit huvudman för det svenska följeslagarprogrammet någonsin analyserat anledningen till, varför Israel inte bett om den här tjänsten från svenskt håll. Det var ju ändå kyrkoledare i Jerusalem som var upprinnelsen till föreslagarprogrammet.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Egentligen har du svarat på den frågan själv. Det har inte kommit några önskemål och initiativ från Israel att Svenska kyrkan eller någon annan ekumenisk organisation ska starta ett följeslagarprogram i Israel. Det är klart att det är svårt och tufft för människor som lever i Israel att hamna i en raketbeskjutning, men jag har faktiskt svårt att se hur det ska utformas i praktiken. Skulle det vara så att det finns önskemål får man ta ställning till det då.

När vi avvisar motionen 2014:59 från utskottet är inte det en värdering av att israeler skulle vara mindre viktiga att skydda än palestinier. Det handlar inte någonting om det, bara så du vet.

MARGARETA LARSSON (REPLIK):

Man borde ju ändå under alla de här åren ha börjat fundera vad det egentligen är som gör att man från Israels håll inte bejaktar den här tjänsten. Jag tycker det är ganska klockrent, när jag tittar på föreslagarprogrammets utformning, att Svenska kyrkans politiska ledning tydligen anser att palestinska terrorister är med skyddsvärda än israeliska civila. Oavsett hur många raketer som avfyras från Gaza fördömer man alltid Israel, och när det vidtas nödvändiga åtgärder att försvara sig, oavsett om terroristorganisationerna medvetet gömmer vapen och raketer i sjukhus och skolor, så hörs det ingenting. Det tycker jag är egendomligt.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Det stämmer ju inte. När vi gör ett uttalande i Svenska kyrkan så fördömer vi raketbeskjutningarna. Det står i Svenska kyrkans positionspapper. När det görs uttalanden brukar vi även ta upp detta, likaväl som man reagerar mot det våld och det slags förtryck som folk i Gaza eller människor på ockuperad mark lider under. Jag skulle vilja påstå att Svenska kyrkan oftast håller en ganska balanserad syn. Det finns i våra papper, så när du läser positionen har jag faktiskt svårt att se hur du kan komma fram till den slutsatsen.

JULIA KRONLID:

Herr ordförande, biskopar och kära ledamöter. Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2014:69, punkt 1 och 2, och även till motion 2014:65. Jag vill fokusera på motion 2014:69. Svenska kyrkans internationella arbete är viktigt och en prioriterad fråga. Där kyrkan kan fylla en väldigt viktig funktion är det som vi diskuterade i föregående debatt om utsatta förföljda kristna. En annan viktig fråga borde vara ett generöst humanitärt bistånd, som är en naturlig del av Svenska kyrkans uppdrag.

Att Svenska kyrkan däremot ska ta aktiv ställning och föra en egen utrikespolitik i känsliga internationella konflikter på det sättet som man gör idag ser jag dock inte vara kyrkans uppgift. Utgångspunkten i så fall för kyrkans förhållningssätt i väpnade konflikter borde vara en strävan efter försoning och fred. Det förutsätter respekt och lyhördhet för samtliga inblandade och dess parterers ståndpunkter och intressen. Mot bakgrund av detta tycker jag kyrkan borde ompröva sitt hittills alltför ensidiga ställningstagande i Israel/Palestinakonflikten. Jag anser att Svenska kyrkan förhåller sig på ett oproportionerligt sätt mycket kritiskt till Israel och det judiska folket, trots att judendomen är en del av kristendomens rötter och vi har en gemensam historia, något som också framkommer i det tidigare omtalade dokumentet *Guds vägar*. Låt oss aldrig förglömma den förföljelse och utsatthet judarna utsatts för i tusentals år.

Givetvis måste Israel få kritiseras när det är befogat, men vi anser det olämpligt att till exempel biskopar, som är officiella företrädare för Svenska kyrkan, uttryckt stöd för ett väldigt provokativt projekt som Ship to Gaza, som är en provokation mot Israel mer än humanitär hjälp. Vi anser det också olämpligt att Svenska kyrkan ska gå och uppmana till ursprungsmärkning för att bojkotta varor från Västbanken. Det finns ett väldigt invecklat policydokument med detaljerade politiska ställningstaganden. Jag anser att den största delen ägnar sig åt kritik mot Israel, och Israels utsatta position när man utsätts för terrorhandlingar anser jag utgör en alldeles för liten del.

Nu har också representanter i Svenska kyrkan utan ett beslut i kyrkomötet, såvida jag inte har missat någonting, gjort sig till talespersoner för hela Svenska kyrkan och uttalat stöd för regeringens erkännande av Palestina. Jag anser det vara oerhört osmakligt och olämpligt att inte alls representera hela denna folkvalda församlings åsikt eller medlemsskaran åsikt i Svenska kyrkan. Jag har fått höra många reaktioner om detta och om en del som till och med väljer att lämna Svenska kyrkan på grund av det här. Regeringens beslut hade inte ens stöd av en majoritet i riksdagen att ta detta beslut i dagsläget. Som sagt tycker jag detta är väldigt olämpligt och ett svek mot Israel och ett svek mot det judiska folket.

Daniel efterfrågar vad jag då tycker är fel. Här kommer ett konkret exempel. Det är fel att stödja ett sådant här erkännande, om representanter från Svenska kyrkan uttalar ett stöd för erkännande i dagsläget. Jag vill också långsiktigt se en tvåstatslösning, men det är inte moget för det idag. Om man erkänner det idag innebär det att man erkänner en samlingsregering där också Hamas finns med. Det innebär ett erkännande av terrorgruppen Hamas, som har som uttalat mål att förinta staten Israel och döda alla judar. Vi har tidigare pratat om vikten av respekt för relation till det judiska folket och i nästa andetag ska kyrkan erkänna en regering som vill utrota dem. Då syftar jag på Hamas. Jag kan inte förstå hur det kan vara rimligt. Är det någonting kyrkan ska vara tydlig med är det avståndstagande från antisemitism och terrorism. Naturligtvis ska vi förespråka en fredlig, långsiktig tvåstatslösning, men det gör vi inte genom att förespråka att stödja ett erkännande i dagsläget.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Ja du Julia, du har skrivit en motion om att du tycker vi ska vara mer neutrala i Svenska kyrkan. Detta var inte speciellt neutralt sagt av dig. Jag respekterar din uppfattning. Nu har inte utskottet diskuterat den sakfrågan speciellt mycket och jag tror inte det är läge här för att utvärdera vare sig biskopars uttalande eller den svenska regeringen. Det är helt riktigt att det är det positionspapper som Svenska kyrkan har tagit fram, som du beskriver som ett slags utrikespolitik. Där finns det en tvåstatslösning och ett accepterande och gillande av den. Sedan kan man diskutera hur detta ska ske och när.

Jag förstår inte riktigt, med undantag av diskussionen om bojkott, vad det är du tycker är obalanserat i Svenska kyrkans position. Alla saker som vi tycker står uppräknat här. Vad är det du vill stryka? Leder det i så fall till en mer balanserad syn, om man skulle stryka vissa saker? I positionspapperet vill vi bejaka staten Israel att leva inom säkra gränser och Palestina att kunna få medbestämmande i en egen stat. Det tycker jag är bra.

JULIA KRONLID (REPLIK):

Herr ordförande! En sak som är väldigt obalanserad är att representanter för Svenska kyrkan ska kunna göra sig till talespersoner för hela Svenska kyrkan och stödja ett

erkännande som har gjorts av regeringen utan att det ens finns ett sådant beslut i kyrkomötet och utan att man har underlag för att det skulle finnas stöd för det. När det sedan gäller positionspapperet tycker jag man uttalar sig om Västbanken utan att diskutera hur man ska lösa gränsfrågan i förhandlingar, att tvinga dem till förhandlingsbordet och också bejaka den problematiken som ändå finns med områden på Västbanken som är känsliga för judar och känsliga för kristna. Det är svåra områden. Situationen med Jerusalem, de östra delarna, det är svåra frågor. Jag säger inte att jag har den perfekta lösningen, men jag anser att det viktiga är att se på denna situation långsiktigt och verka för en tvåstatslösning, men det verkar som att Svenska kyrkan redan har löst det. Det verkar redan finnas två stater, som uppfyller alla krav.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Jag tänker inte diskutera det som har hänt efter att utskottet har fattat det här beslutet. Det är klart att det är svårt hitta en lösning, när Israel bygger bosättningar långt inne på ockuperad mark. Detta har Svenska kyrkans reagerat på. Likaväl är det svårt att komma fram till en lösning där en stat skulle kunna existera. Jag tror att den tiden håller på att rinna ut och det är därför man har valt att bejaka en palestinsk stat. Jag säger inte att det automatiskt kommer att lösa eller tvinga någon till förhandlingsbordet, men det går heller inte stick i stäv med det uttalande som vi har gjort, att vi tycker att palestinierna ska ha en egen stat. Du är ju för det, sa du, eller hur? Vad finns det för rimliga förutsättningar till slut att bilda en sådan stat utifrån ditt sätt att resonera?

JULIA KRONLID (REPLIK):

Några rimliga förutsättningar för att bilda en sådan stat är väl nummer ett att Hamas avväpnas, att de tar fullständigt avstånd från sitt uttalade mål att förinta staten Israel och döda alla judar. Det är fullständigt oacceptabelt att de ska kunna erkännas som legitima i en regering för Palestina. Andra rimliga krav är att vi också ställer krav på Fatah och PLO. De är inte helt oskyldiga de heller. Abbas har uttalat stöd för terrorhandlingar i Jerusalem som bland annat har orsakat döden för en liten baby. En terrorist körde in i en folksamling.

Jag vill se en tvåstatslösning, men då ska rimliga krav vara uppfyllda. Vi ska naturligtvis också ställa krav på Israel att inte göra onödigt provokativa handlingar i de här förhandlingarna. Nödvändiga krav måste ju vara uppfyllda. De uppfyller inte ens folkrättsliga krav att kontrollera sitt territorium. Det är ett grundläggande krav för att kunna erkännas som en stat.

BISKOP HANS-ERIK NORDIN:

Ordförande, ledamöter och biskopar! De flesta av oss i våra hemstift har någon vänstiftsrelation, så också Strängnäs stift. På Svenska kyrkans uppdrag förvaltar vi relationen till *Evangelical Lutheran Church in Jordan and Holy Land*, ett av de längsta namnen på en kyrka i världen och också den minsta kyrkan i världen, skulle man kunna säga, åtminstone bland de minsta, med 3 000 medlemmar och med kanske de mest energiska biskopar som går att uppbringa.

Det fick vi uppleva på Världens fest i Karlstad, när biskop Munib Younan, nu Lutherska världsförbundets president, talade till oss om Svenska kyrkans ansvariga hållning i Palestina. Han talade så att man trodde att ingen av oss hade gjort något. Egentligen hade vi gjort det mesta som han ville, men det var bra att han sa det och

han nästan lyfte från marken när han talade. Det var ett profetiskt tal grundat i teologi, grundat i politik, grundat i realism och kampen för fred och rättvisa. För två år sedan fattade kyrkomötet ett beslut, som jag argumenterade då för som viktigt av moraliska skäl, inte politiskt-taktiska. Det var att Palestina skulle få bli räknad som medlemsstat i FN. Just då pågick talet om att de skulle få observationsstatus. Jag var oerhört tacksam att beslutet blev att vi tog denna moraliska ställning, för två veckor senare hade de observationsstatus. Så vad skulle då vårt beslut ha bestått i? Ingenting.

Nu kan vi efteråt konstatera att det vi då beslutade i praktiken var, fast det inte sas rent ut, att Palestina ska räknas som stat. Med andra ord har vår utrikeschef Erik Lysén gjort precis det kyrkomötet beslutade om 2012, att tala om att vi skulle uppmuntra – jag kommer inte ihåg vilket verb som användes – för att stödja Svenska regeringen att erkänna Palestinas rättigheter som fullvärdig medlem av FN. Det är ett sakförhållande som jag tror är viktigt att kyrkomötet har klart för sig.

Kan man vara neutral? Jag håller mig nog framför allt till Jesu egen hållning, att ta den position som ställer sig så nära de utsattas position som möjligt. Man kan av filosofiska skäl säga att en neutral position i ett senmodernt samhälle är omöjlig. Det tillhör modernitetens sätt att tänka. Men ur kristen synpunkt, kan vi säga, och att följa Jesus i den här frågan kan det verkligen diskuteras vad som är rimligt för en kyrka att uttala sig om politiskt. Vi har dock gjort ett val och då ska vi dra slutsatser av det.

Till sist när det gäller folkrätten och Israel hävdar just en av våra främsta folkrättsexperter, Ove Bring, att Palestina ur folkrättslig synpunkt är en stat.

SARA WALDENFORS:

Herr ordförande, ledamöter och biskopar! Jag är för första gången här uppe. Det är väldigt bra med en höj- och sänkbar talarstol, så man slipper känna sig så himla liten.

Jag hade en kommentar till Margareta Larsson angående motion 2014:59. Följeslagarprogrammet är inte till för att skydda, som Margareta Larsson nämnde flera gånger. Det är till för att iaktta, lyssna och rapportera. Jag har varit följeslagare, jag har jobbat med programmet, jag har varit i regionen och jobbat med det i elva månader. Det har väldigt tydliga instruktioner att inte vara mänskliga sköldar, att man inte ska ställa sig i vägen. Man ska inte göra någonting sådant. Tanken är att man ska iaktta och rapportera.

Det är också så att det finns en del av följeslagarprogrammet i västra Jerusalem. Det jobbar med den israeliska fredsrörelsen. Jag har själv stått sida vid sida i både Tel Aviv och Jerusalem och på andra ställen med israeler som kämpar för en tvåstatslösning och en fredlig lösning.

Man kan gå igång jättemycket på den här situationen, som jag antar att alla känner. Jag tror det var Daniel Tisell som sa att man har relationer. När då Julia Kronlid säger att judiska bebisar har dödats, tycker jag att det är fruktansvärt. Det är klart att jag också går igång. Då blir man ju personlig. Jag har också torkat blod av palestinska barn på gatorna i Betlehem. Det är klart att vi alla har emotionella band till detta. Så är det bara.

Jag vill skicka med en kommentar. Det som vi har pratat om innan är väldigt viktigt, det att särskilja det judiska folket, Guds utvalda folk, från staten Israel. Det är inte samma sak.

ERIK SJÖSTRAND:

Ordförande, biskopar, ledamöter! Sara Waldenfors sa i princip det jag hade tänkt säga. En följeslagare är aldrig en mänsklig sköld utan ögon och vittne på plats. Man är där för att kanske kunna bidra till att minska spänning, obehag och konflikter i möten och på platser där människor utsätts för en oerhörd press, i checkpoints där unga israeliska soldater dag efter dag tvingas möta frustrerade och förtryckta palestinier som vill ta sig in till sitt arbete i Jerusalem. Man är aldrig en mänsklig sköld.

Jag skulle också vilja säga att följeslagarprogrammet på ett seriöst och genomtänkt sätt arbetar för att följeslagarna på plats ska kunna förmedla en bild till vänner och samhälle på hemmaplan som inte är svart eller vit. Man jobbar som Sara sa med israeliska fredsrörelsen och andra israeliska organisationer. Jag har också stått med *Women in black* i rondellen i Jerusalem torsdag efter torsdag. Man åker ut i Israel och träffar bosättarrörelser, man träffar en bredd av israeler som gör att programmet bidrar till en fördjupning av förståelsen av hur det är att leva sida vid sida i en så konfliktfylld och arbetsam situation för alla människor.

BISKOP EVA BRUNNE:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag får inte riktigt ihop motionärernas intention, Julia Kronlid och Aron Emilsson. Ni vill att kyrkostyrelsen ska utforma en politik som kan vara neutral och i andra punkten utforma en politik som ska förhålla sig mer neutral än hittills. Att utforma en politik medför ett mått av handling på något sätt.

Vi kan inte vara neutrala när det sker överträdelser av mänskliga rättigheter. Vår ståndpunkt, som flera har sagt här idag, grundas i folkrätten och med sikte på en tvåstatslösning utifrån 1967 års gränser. Palestinier och israeler sida vid sida. Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Och detta är politisk handling. Det är en ståndpunkt, det är en position, som Svenska kyrkan genom sitt kyrkomöte har bestämt sig för sedan ett tag. Det går inte att utforma en politik som står för fred och försoning och samtidigt förhålla sig neutral i konflikter. Vi är inte en sådan kyrka som bara försöker vara neutral och inte säga något. Vi är en kyrka som består av människor, som har uppdraget att handla när mänskliga rättigheter kommer så mycket i kläm som de har gjort.

Motionärerna som vill neutralitet uttalar sig också att det är olämpligt att biskopar stödjer det mycket politiskt provocativa projektet Ship to Gaza. Jag är en av dem som har gjort det, utifrån att människor behöver stöd och hjälp när den inte kan komma från annat håll.

En annan person som förväntas vara neutral i politiska frågor har alldeles nyligen gratulerat Palestina på nationaldagen. Han heter kung Carl XVI Gustaf och jag instämmer med honom i gratulationerna till Palestina på nationaldagen.

JULIA KRONLID:

Herr ordförande! Biskop Eva Brunne säger att det inte går att förhålla sig neutral utan att ta ställning. Vad är det då Eva Brunne vill säga med att Svenska kyrkan inte har något annat val än att ställa sig på palestiniernas sida helt och hållet i den här konflikten? Är det det som helt enkelt är slutsatsen? Det skulle vara väldigt intressant att få veta det. Om det handlar om att vi inte kan hålla oss neutrala gentemot vår syn på övergrepp mot mänskliga rättigheter eller terrorism kan jag naturligtvis hålla med. Annat är det med två parter i en konflikt där vi ska värna en fredlig lösning, där vi inte kan ta ställning för att bara stå på den ena eller andra sidan och där jag tycker

att Svenska kyrkan i alldeles för hög grad har ställt sig på den palestinska sidan. Jag skulle gärna vilja ha svar på, om det helt enkelt är så att vi inte kan göra något annat än att helt och hållet till hundra procent bara stå på den palestinska sidan Nej, jag fick inget svar på den frågan, men det återstår att se.

DANIEL TISELL:

Det är klart att det ska finnas en förväntan på hur palestinier ska agera. Det finns i våra positionspapper. Det står där att vi vill se en försoning mellan rivaliserande palestinska grupper och territoriell enighet som förutsättningar för ett fritt icke-diskriminerande och demokratiskt Palestina. Det är vad Svenska kyrkan vill och strävar efter. Allting finns i positionspapperen.

På det viset är det här en väldigt komplex fråga. Det handlar inte bara att ställa två grupper mot varandra. Det finns inom palestinier och inom israeler en orolig mångfald och stor splittring, skulle jag vilja säga, i politiken idag. Det är klart att man ska förvänta sig att man måste ta ansvar för sitt eget, palestinierna för sin del att försonas och jobba fram de fredliga lösningarna, likaså Israel med de politiska partier som agerar idag i Knesset. Likudpartiet är styrande nu och i deras parti-program står det om att man ska annektera och bebygga hela området från Jordanvallen, ja hela Israel. Det finns även där texter som inte accepterar staten Palestina, och ändå har man nu en ledande ansvarsposition för att föra förhandlingarna vidare. Och det händer ingenting. Så kan vi hålla på och käbbla fram och tillbaka om detaljer.

Jag tycker så som Svenska kyrkan har slagit fast i sitt positionspapper och som Eva Brunne har uttalat. Tack också till er som så bra belyste detta med följeslagarprogrammet. Tack ska ni ha för era bidrag.

Det är verkligen bifall till utskottet.

JERKER SCHMIDT:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar! Jag häpnar lite över den debatt som man har hamnat i här. Det låter nästan som en riksdagsdebatt eller som att det är något parti som sammanträder. Nu är vi i och för sig nomineringsgrupper, men jag undrar lite vad det är för diskussion vi har hamnat i.

Jag vill ändå ställa frågan hur beslut fattas om att Svenska kyrkan erkänner Palestina som en statsbildning. Hur tas ett sådant beslut och vad är det som gör att utrikeschefen kan gå ut med något sådant? Vi vet att det finns argument för och det finns argument emot. Jag hade inte tänkt gå upp och ta den här debatten idag, men föregående talaresh inlägg gör att jag ändå vill säga något.

Det är ett av 28 EU-länder som erkänner Palestina som en stat. Palestina är en väldigt löslig statsbildning och de har en regering idag som leds av Hamas. De har inte sedan de tillträdde – i och för sig genom demokratiska val – haft några nya val. Därmed kan man ju ifrågasätta den demokratiska legitimiteten. Ja, Ove Bring ser Palestina som en statsbildning. Det finns också väldigt många som inte ser Palestina som en statsbildning och detta utifrån att man inte kan ta ansvar för det territorium som man har, detta utifrån att man har en ickedemokratisk terrorstämplad regering och detta utifrån att man inte kan fullgöra de plikter som en stat faktiskt har att göra gentemot sina medborgare. Därför kan jag tycka det är anmärkningsvärt att Svenska kyrkan går den här vägen och erkänner Palestina.

Jag är för en tvåstatslösning. Jag har stora sympatier för och många vänner bland palestinier och palestinska kristna, men jag tycker det är alldeles för tidigt att ta ett

sådant steg. Jag tycker att vi som kyrka ska vara mer försiktiga just i sådana här politiska ställningstaganden. Jag tycker vi ska vara mer avvaktande och faktiskt kunna hårbärgera fler och bredare åsikter i denna sak.

BISKOP HANS-ERIK NORDIN (REPLIK):

Hur vi i Svenska kyrkan fattar våra beslut? Ja, i vanlig demokratisk ordning. Ni vet att det 2012 var en ganska stor debatt här i kyrkomötet och att vi efter diverse förhandlingar landade i detta beslut. Vi beslöt att uppmana den svenska regeringen att verka för att Palestina får fullständiga rättigheter som medlem i FN. Om svenska regeringen skulle göra det är det ett erkännande av staten. Vi däremot som Svenska kyrkan har ingen utrikespolitik, utan det är svenska regeringen som för utrikespolitik och vi kan uppmana vår regering att agera. Så var läget 2012. Därför är det viktigt nu, när vi ibland diskuterar om Erik Lysén har handlat rätt. Han har fullgjort sin plikt att agera utifrån de beslut som vi har fattat.

JERKER SCHMIDT (REPLIK):

Det är ju vår uppgift som präster att tolka texter och göra en tolkning utav det som har sagts och det som har beslutats. Men jag kan tycka att det är ganska vidlyftigt och tendensiöst att tolka beslutet som togs 2012 på det sättet att man faktiskt ska erkänna staten. Det beslutet då gällde var ju om observatörsstatus i FN, vilket är något helt annat.

BISKOP HANS-ERIK NORDIN (REPLIK):

Jag håller med dig helt, det är något helt annat, men det var just det vi inte beslutade. Vi beslutade att uppmana svenska regeringen att ge Palestina fullständiga rättigheter som medlemsstat i FN.

FREDRIK SIDENVALL:

Herr ordförande! Det finns här i världen evangelikala kristna som betraktar staten Israel som närmast en gudsstat. Det är egentligen den enda stat som finns, eftersom den är omnämnd i Bibeln. Så har man ofta som symbol Israels flagga i församlingshem och i andra sammanhang snarare än den egna nationens flagga. Jag är lite främmande för det sättet att teologisera staten Israel. Jag tycker att den här frågan mår bäst av att sekulariseras, att betraktas som en annan mellanstatlig konflikt, där allmänna folkrättsliga regler ska gälla. Men när vi, i alla fall många, här i Svenska kyrkans kyrkomöte står främmande för den typen av teokratisk evangelikal teologi och fokuserar utifrån andra utgångspunkter just på den här konflikten, hotar vi att också bidra med ytterligare material till konflikten, bidra till att denna sätts upp i en helt egen kategori. Vi har mängder av internationella konflikter varav vi inte hunnit avhandla en här i kväll. Det finns spänningar mellan Armenien och Azerbajdzjan och i Nagorno-Karabach, det finns konflikter mellan Ukraina och Ryssland. Vi skulle kunna hålla på här i veckor, om vi uppfattar det som vår kallelse att gå in i varje internationell konflikt och ta ställning. Längs den här vägen skulle vi stöta bort många som är medlemmar i Svenska kyrkan.

Jag tycker det är provocativt att höra biskop Brunne på ett normativt sätt beskriva vad Svenska kyrkan är i fråga om ställningstagande och aktivism i internationella konflikter. Det är vad du vill at Svenska kyrkan ska vara, men vad Svenska kyrkan då är, är utifrån vad Svenska kyrkan har i sin bekännelse eller utifrån vad vi var och en här tycker. Det finns ingen sådan given normativitet. Nu

finns det en stark dominans av ett slags internationell vänsterinriktning som dominerar biskopskollegiet och har gjort så länge. Det är ett faktum men det är inte en norm, det vill jag framhålla. Att statschefen, konungen, nu har lyckönskat staten Palestina på dess nationaldag är i enlighet med hans konstitutionella uppdrag. Jag tycker det är lite lågt att använda denna praxis, som sedan länge är etablerad som ett argument här i salen.

AXEL W KARLSSON:

Jag ska fatta mig ganska kort. Det som intresserar mig i debatterna som har varit här är ramarna för vad kyrkan ska bestämma och lägga sig i och vad vi inte ska lägga oss i. Vi kan komma till olika slutsatser i en rad olika frågor, men vi ska hålla oss inom samma ram på något sätt. Den här ramen har blivit väldigt flummig, som jag ser det. Vi måste jobba mycket mer med detta. Jag återkommer till de här frågorna snart i mina motioner om bekännelseskriterier med mera.

Fredrik Sidenvall sa en del av det som jag tänkte säga. Det finns många utrikespolitiska konflikter. Det finns många berättigade krav. Det finns många folk som är förtryckta och som borde få en nationalstat. Du nämnde konflikten mellan Azerbajdzjan och Armenien och den i Nagorno-Karabach. Man skulle kunna nämna kurderna. De har också rätt till nationalstat. Ska Svenska kyrkan lägga sig i det och bedriva utrikespolitiska kampanjer i den frågan? Vi har Tibet som annekterades. Vi har uigurer som ställer krav på frihet, och så vidare. Vi behöver tänka igenom det här mycket mera. Vi måste tänka på hur vi kommunicerar och hur det uppfattas av folk. Faktum är att många uppfattar det så att Svenska kyrkan har bojkottat Israel. Det är väldigt svårt att skilja mellan bojkott och produkter från ockuperade områden, som det brukar heta, och produkter från Israel. Det är inte så lätt att göra det. Ska man gå med något slags lapp i handen då när man går och handlar för att få reda på vad som är tillåtet och inte tillåtet. Det är väldigt lätt att komma in på ett lagiskt spår, som är främmande för en evangelisk kyrka. Kyrkan ska ge etisk vägledning även i komplicerade konflikter. Det håller jag på. Det gör man genom att ta fram någon form av debattunderlag, orienteringshjälp, för människor, så att man kan sätta sig in i frågor ur kristna synpunkter och ta ställning. För dens skull kommer inte ställningstagandena att bli de samma, de kommer att bli olika. Det får vi leva med och det får vi acceptera.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Jag ser fram emot att du skriver motioner i olika ärenden. Självklart kan Svenska kyrkan ta ställning i andra konflikter och det gör Svenska kyrkan också, men kanske inte riktigt i alla. Att använda det som ett argument för att man inte ska våga säga någonting i det frågorna leder fel, anser jag, för att det finns så pass mycket kunskap, relationer och erfarenheter. När man läser Svenska kyrkans positionspapper om detta, blir i alla fall jag övertygad om att det finns kunskap och erfarenhet här, som det kanske inte finns på vartenda litet område ute i världen. Men återkom med motioner där du tycker att Svenska kyrkan ska engagera sig mera, så får vi försöka åstadkomma det.

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Ordförande, övriga åhörare! Jag ser det så att det finns en väldigt stor risk att kyrkan blir en förmyndare om den ska ta ställning i alla möjliga konflikter. Det kommer att

leda till att folk utträder. Det oroar jag mig för. Ge underlag i olika angelägna frågor, det kan vi göra.

Det jag sa nu var inte speciellt riktat mot dig eller mot något annat. Det var mer generellt menat. Vi måste prioritera vad vi koncentrerar oss på. Man får ett intryck av att det finns en benägenhet att ge sig på Israel i olika sammanhang. Det tror jag många upplever och är lite förundrade över. Som sagt var, ge underlag men föreskriv inte för människor vad de ska tycka. Det kan vi inte göra. Då går vi över vår kompetens. Så ser jag det. Jag kanske därför kommer att vara lite försiktig med att yrka på att Svenska kyrkan ska engagera sig i olika frågor. Däremot menar jag att vi allihop har ett ansvar att sätta oss in i olika frågor, ta ställning. Det ansvaret har vi och det ska vi ta.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Du säger att man bör koncentrera sig på vissa konflikter. Det är precis det som Svenska kyrkan gör, kan man säga, genom att arbeta hårt och djupt i Israel/Palestina-frågan. Jag tycker man får en ganska allsidig bild när man läser positionspapperet men också en bra förklaring av att vi inte stöder en bojkott av Israel. Vi stöder bara bojkott av varor producerade på ockuperad mark och det finns skäl för det. Jag håller med om att det kan vara svårt pedagogiskt, men man ska ju inte inkompetensförklara människor. Vi får tro att man kan jobba med information och upplysning om detta, så får människor själva välja att agera. Som kyrka måste vi våga driva saker, annars blir det lamt. Det är min övertygelse. Det är inte som något sätt att bara vara kritisk mot Israel. Det är en viss del som vi vill värna om, det vill säga förutsättningen för att skapa en tvåstatslösning. Det är det det handlar om.

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Jag ser vissa faror i detta att man blir för detaljerad i sina uppfattningar. Det behöver inte bara gälla Israelfrågan. Det kan gälla andra frågor också, att man inte riktigt har tilltro till människor att själva ta ställning. Risken är att det blir så som statsminister Fredrik Reinfeldt för några år sen lär ha uttalat, att kyrkan har köpt vänsterns världsbild. Det är det man just använder som ett skäl för att utträda ur kyrkan. Visst ska vi akta oss för att positionera oss på ett sätt. Vi har en stor uppgift att kommunicera och det är inte lätt i de här frågorna. Vi måste ägna väldigt mycket energi åt detta. Vi får inte ge det intrycket, att vi ensidigt står på den ena eller den andra sidan. Då kommer människor att lämna kyrkan av det skälet och det är fel skäl för att lämna kyrkan.

MARGARETA LARSSON:

Ordförande! Jag skulle ha gett replikanten rätt när han sa att jag hade använt ordet skydda. Jag var inte medveten om det. Det är inte heller följeslagarnas arbetsuppgifter att skydda, så det var fel. Men jag vill ändå nämna att jag har tagit del av en hel del av olika resebrev från följeslagare. Där har jag kunnat läsa klart och tydligt hur, som jag tycker, politiskt färgat man redogör för den man är. Det är att israelerna i princip är onda och palestinierna goda. Nu hårdnar jag det här.

De bakomliggande anledningarna till att israelerna går till motattack är tydligen inte av intresse att redogöra för, eftersom konflikten då kan riskera att nyanseras på ett sätt som kanske försvårar för Svenska kyrkans politiska ställningstagande mot Israel. Den här ensidigheten känns lite olycklig, särskilt som följeslagare uppmanas att hålla föredrag och hålla intervjuer för att sprida kunskap. Det blir inte en särskilt

objektiv kunskap, anser jag. För oss som är insatta i Palestinas taktik är det regel att terrororganisationerna beskjuter israelerna från egna skolor och sjukhus. När då israelerna svarar på anfallen och möjligtvis råkar skada eller ha ihjäl oskyldiga palestinier, ropar manipulatörerna i gråt och vrede. Utifrån detta får man omvärldens sympatier. Även från Svenska kyrkan får man helt klart sympatier. Det påverkar naturligtvis Svenska kyrkans ställningstagande väldigt mycket. Man får en väldigt skev bild av konfliktens problematik.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Jag hade faktiskt inte tänkt gå upp, eftersom jag inte tror vi ska förlänga den här debatten. Men det du står och säger nu är inte så enkelt. Att föra fram den anklagelsen att man gör så stämmer inte. Ja, det kanske har varit så i en del propaganda-krig, men den beskrivning som du gör nu tror jag är väldigt felaktig och ett slag i ansiktet på många människor som drabbas i Gaza. Det är lika fel som att misstänkliggöra eller generalisera kring israeler som också drabbas av våldets spiral. Jag tycker inte du ska överdriva tolkningarna av det du läser. Det är klart att det inte är objektivt. Människor måste få lov att vara subjektiva och prata om sina erfarenheter. Vi ska då inte dra igång för stora växlar och överdriva detta och lägga ord i munnen som att de är onda och de är goda, när följeslagarna inte skriver det. Vi måste försöka ha lite generositet också mot varandra i tolkningarna.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 81.